

WARTO ZOBACZYĆ W BYTOMIU

1. Park Miejski im. Kachla. Ta oaza zieleni to jeden z największych i najstarszych parków w Bytomiu. Warto zwiedzić czynne od maja do października miniarboretum z kolekcjonerskimi okazami krzewów i drzew oraz egzotyczną roślinnością w oranżerii. Zabytkowy drzewostan parku, dwa zrewitalizowane stawy czy atrakcyjna aranżacja Góry Miłości to tylko niektóre walory parku. Dzięki rozwiniętej infrastrukturze sportowej (znajdują się tu korty tenisowe, kąpielisko odkryte, ścieżki rowerowe, skate park, place zabaw, zimowe lodowisko plenerowe) – dobrze poczują się w parku także miłośnicy czynnego wypoczynku.

2. Urząd Miejski, ul. Parkowa 2. Dwuskrzydłowy, okazały gmach nawiązuje architektonicznie do klasycystycznych i barokowych rezydencji. Obiekt powstał w drugim dziesięcioleciu XX w. na potrzeby Sądu Cywilnego i służył sądownictwu do końca II wojny światowej. Dziś w tym potężnym budynku mieści się większość wydziałów bytomskiego magistratu. We wnętrzu na uwagę zasługują między innymi hol z kasetonowym sufitem i klatka schodowa z witrażami. W piwnicach i schronach zachowały się relikty II wojny światowej.

3. Willa nadburmistrza Brüninga, al. Legionów 49 (obiekt prywatny). Świetny przykład architektury secesyjnej, z której słynie bytomskie Śródmieście. Znakiem charakterystycznym kamienicy jest jasna, glazurowana cegła oraz mozaika z herbem Bytomia i motywem liścia dębu – elementem herbu rodu Brüningów. Budynek został ufundowany przez mieszkańców Bytomia w 1901 r. nadburmistrzowi w uznaniu zasług dla miasta. Zaprojektował go Carl Brügger, który jest także architektem kilku innych budynków w bezpośrednim sąsiedztwie willi, takich jak: budynek Szkoły Podstawowej nr 5 czy Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 4.

4. Cmentarz Mater Dolorosa, ul. Piekarska 71. Zabytkowa nekropolia z XIX w. zatopiona w starodrzewiu, z pięknymi przykładami sztuki sepulkralnej (tj. związanej z pamięcią o zmarłych). Ciekawa ze względów historycznych i architektonicznych. Warto zwrócić uwagę na znajdujące się pod zachodnim murem grobowce i mauzolea o wysokich walorach artystycznych. Strzelistą neogotycką kaplicę cmentarną z 1882 r. zaprojektował wiedeński architekt Hugo Heer. Mater Dolorosa jest miejscem pochówku wielu zasłużonych bytomian.

5. Cmentarz żydowski, ul. Piekarska 56. Kirkut ten założono w 1866 r. i stanowi on ważne miejsce na szlaku kultury żydowskiej. Jego klimat sprzyja zadumie i refleksji. Wśród zieleni drzew i bluszczu, znajduje się tu blisko 1300 nagrobków. Przy murze od strony północnej wzniesiono „Ścianę Pamięci” złożoną z dwustuletnich macew uratowanych ze starego cmentarza żydowskiego. Cmentarz można zwiedzić po uprzednim ustaleniu terminu z Gminą Wyznaniową Żydowską (tel. 32 253 77 42).

6. Zabytkowy tramwaj nr 38, ul. Piekarska. Zaledwie sześć minut jazdy, a pasażer może przenieść się o ponad pół wieku w przeszłość. Ręcznie przesuwane drzwi, drewniane ławki, manualny układ kierowniczy, symfonia skrzypień i trzasków, w którą z czułą uwagą wsłuchują się nie tylko pasjonaci tramwajarstwa. Zabytkowy wagon typu N jest najstarszym w Europie regularnie obsługującym kursy liniowe wozem. Kursuje na trasie o długości 1350 m. Tramwaj jest jednym z symboli miasta.

7. Kościół Świętej Trójcy, ul. Kwietniewskiego 1. Neogotycka świątynia z 1886 r., zaprojektowana przez Paula Jakischa – autora m.in. projektu kompleksu sądowo-więziennego, znajdującego się na skrzyżowaniu ulic Piekarskiej i Wrocławskiej. Na etapie budowy proboszczem parafii Świętej Trójcy był ks. Józef Szafranek – polski działacz społeczny i polityczny.

8. Muzeum Górnośląskie, pl. Jana III Sobieskiego 2/ ul. Korfante-go 34. Mieszcząca się w dwóch sąsiadujących budynkach instytucja posiada w swoich zbiorach blisko milion eksponatów zgromadzonych w pięciu działach: archeologii, etnografii, historii, przyrody i sztuki. Instrumenty muzyczne z kości zwierząt sprzed 2500 lat, misternie haftowane srebrem czepce Ślązaczek, wiernie odtworzona przyroda lasów czy łąk Górnego Śląska, a może genialne obrazy Malczewskiego czy Fałata? Każdy odkryje tu coś ciekawego dla siebie. Gmach główny muzeum, zbudowany w stylu modernistycznym, zdobi instalacja przedstawiająca księżyc w pełni, która niewątpliwie dodaje uroku temu miejscu.

9. Bytomskie Centrum Kultury – Becek, pl. Karin Stanek 1. Tu można usłyszeć Leszka Możdżera, zobaczyć Narodowy Balet Kijowski, poznać nietuzinkową twórczość lokalnych artystów. Świetny repertuar kina studyjnego i klubu filmowego od lat przyciąga przed ekran setki kinomaniaków. Mieści się w ponadstuletnim gmachu, który w swojej bogatej historii był m.in. siedzibą Bractwa Strzeleckiego, szpitala polowego, oficerskiego kasyna. W 2019 r. Becek przeszedł gruntowną rewitalizację.

10. Kościół św. Jacka, ul. Matejki 1. Imponująca rozmiarami świątynia o wyjątkowej urodzie, projektu cenionego na Śląsku Maxa Giemsy, wzorowana jest na romańskich katedrach niemieckich. Elewacja kościoła jest wykonana z ciosów piaskowca. Świątynia otoczona jest ogrodem różańcowym i sąsiaduje z Centrum Edukacyjno-Kulturalnym im. ks. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego, wybitnego barokowego kompozytora urodzonego w Rozbarku. Projekt tego kompleksu wykonała znana bytomska pracownia architektoniczna Medusa Group pod kierownictwem Przemysła Łukasika. Warto tu zajrzeć szczególnie wiosną, kiedy na wielkanocne święcenie pokarmów mieszkańcy przychodzą w ludowych strojach rozbarskich.

11. Rzeźba śpiącego lwa autorstwa Theodora Erdmanna Kalidego, Rynek. Symbol miasta. W latach 1873-1945 rzeźba lwa wieńczyła wysoki cokół upamiętniający bytomian różnych narodowości poległych w wojnie francusko-pruskiej. Kilka lat po II wojnie światowej rzeźbę wywieziono do Warszawy, gdzie ozdobiła wejście do ZOO. Dzięki staraniom mieszkańców rzeźba wróciła do Bytomia w 2008 r.

12. Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, ul. Koziołka 3. Zbudowany z cegieł i kamienia wapiennego, najstarszy gotycki kościół w Bytomiu, datowany jest na 1231 r. Po pożarze miasta w 1515 r. powiększony o późnogotycką część zachodnią z wieżą i kruchtą południową. W XIX w. świątynia została gruntownie przebudowana. W krypcie kościoła znajduje się grobowiec hrabiowskiej rodziny Henckel von Donnersmarck.

13. Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark, ul. Kilara 29. Instytucja kultury ulokowana w zabytkowej cechowni dawnej kopalni Rozbark. Urok cechowni dostrzegli już wcześniej twórcy filmowi. Kazimierz Kutz kręcił tu zdjęcia do filmu „Perła w koronie”, a Maciej Pieprzycy – „Barbórkę”. Dzięki bliskiej współpracy m.in. z bytomskim Wydziałem Teatru Tańca krakowskiej AST, Teatr Rozbark tworzy w Bytomiu doskonałe warunki zarówno dla twórców, jak i odbiorców tej dziedziny sztuki.

14. Opera Śląska, ul. Moniuszki 21-23. Powołana do życia w 1901 r. jako Teatr Miejski, a w 1945 r. przekształcona w Operę. Twórcą Opery Śląskiej był Adam Didur, który skupił wokół niej środowisko światowej sławy artystów, nadając jej prestiż i splendor już od początku działalności. Dorobek bytomskiej opery to ponad 260 premier i prapremier oper, operetek i baletów. Sam budynek powstał według projektu berlińskiego architekta Alberta Bohma w stylu neoklasycystycznym. Po pożarze w 2000 r. budynek zyskał nowoczesną salę baletową, umiejscowioną nad salą filharmoniczną. Otoczenie gmachu zdobią dwa pomniki: popiersie Fryderyka Chopina i pomnik Stanisława Moniuszki.

15. Dworzec Kolejowy pl. Wolskiego 1. Budynek w stylu modernistycznym z 1929 r. z charakterystyczną wieżą zegarową i wyjątkową halą peronową – jedną z zaledwie czterech takich konstrukcji w Polsce. W latach 1936-1939 kończył tu swój bieg jeden z najszybszych pociągów ówczesnych Niemiec, tzw. Latający Ślązak, który pokonywał trasę z Berlina do Bytomia w zaledwie 4 godz. i 25 min. ze średnią prędkością 128 km/h. Stacja ma zostać zmodernizowana, w planach jest także budowa nowego centrum przesiadkowego w miejscu znajdującego się obok dworca autobusowego.

16. Górnośląska Kolej Wąskotorowa. Trasa tej najstarszej na świecie czynnej kolei wąskotorowej (od 1853 r.) liczy 21 km. Kolejka kursuje między Bytomiem a Miasteczkiem Śląskim. Możemy nią dojechać do zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach. Malowniczy rezerwat Segiet czy efektowne wyrobisko kamieniołomu dolomitu czynią tę podróż atrakcyjną pod względem przyrodniczym. Pasażerów zaciekawia z pewnością też industrialne pejzaże zabudowań po kopalniach Szombierki, Bobrek oraz majestatycznej Elektrociepłowni Szombierki.

17. Kościół św. Małgorzaty, ul. Małgorzatki 7. Neogotycki XIX-wieczny kościół, położony na wzgórzu, nieco na uboczu, w najstarszej części miasta, w miejscu wczesnośredniowiecznego grodu kasztelańskiego i kamiennej romańskiej świątyni z początku XII w. Choć teren wokół kościoła był poddawany licznym badaniom archeologicznym, to wciąż kryje wiele tajemnic, a zaciszna atmosfera, która tu panuje, sprzyja spacerom i odpoczynkowi. Obiekt został zrewitalizowany.

18. Domek Matki Ewy, ul. Matki Ewy 1. W tym miejscu większość życia spędziła Ewa von Tiele-Winckler, córka arystokraty, która porzuciła pałacowe życie na rzecz życia w ubóstwie i pomocy potrzebującym. Z jej inicjatywy pod koniec XIX wieku powstał ośrodek oraz diakonat „Ostoja Pokoju”, w którym schronienie znalazło tysiące osób. W kompleksie zabytkowych budynków oprócz malowniczego domku znajduje się m.in. kościół ewangelicko-augsburski w stylu neogotyckim z 1898 roku. W 2019 roku domek – wraz z oryginalnymi sprzętami z czasów Matki Ewy – przeszedł renowację i jest dostępny dla zwiedzających. Domek znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.

19. Oficyna pałacu rodu von Tiele-Winckler w Miechowicach, ul. Dzierżonia. Zrewitalizowana oficyna pałacu przy ul. Dzierżonia to pozostałości po posiadłości rodu Tiele-Wicklerów, którzy w drugiej połowie XIX wieku przebudowali obiekt na XVI-wieczny, angielski styl Tudorów. W 1945 roku wojsko radzieckie spaliło prawie cały pałac, którego mury ostatecznie wysadzono dziewięć lat później. Pozostał tylko niewielki fragment zachodniego skrzydła, który od połowy lat 70. XX wieku popadał w ruinę oraz rozległy, zabytkowy park. W latach 2019-2020 architektoniczna pamiętka z czasów świetności magnackiego rodu von Tiele-Wincklerów została odrestaurowana.

20. Przeciwlotniczy schron w Miechowicach. Liczy około 100 metrów długości (udostępniony jest 50-metrowy odcinek.) Schron powstał prawdopodobnie w latach 1942-1944 i mógł pomieścić około 250 osób. W znajdującej się w nim Izbie Pamięci można zobaczyć zdjęcia i multimedialną prezentację, upamiętniającą wydarzenia ze stycznia 1945 roku. Schron w Miechowicach i działające obok ProFort Centrum to dla pasjonatów historii i militariów jedna z największych atrakcji w regionie. Co roku pod koniec stycznia, w rocznicę Tragedii Miechowskiej, na terenie wokół schronu odbywa się plenerowa rekonstrukcja tamtych dramatycznych wydarzeń, która z roku na rok przyciąga coraz większą rzeszę odbiorców.

21. Elektrociepłownia Szombierki, ul. Kosynierów 30 (obiekt prywatny). Zaprojektowany z niezwykłym rozmachem przez kuzyków Georga i Emila Zillmannów (autorów m.in. projektu osiedla Niskiszowiec) modernistyczny kompleks przemysłowy, określany mianem śląskiej katedry industrialnej. Powstał w 1920 r. na zlecenie Joanny Gryzik, zwanej Śląskim Kopciuszkiem, spadkobierczyni majątku po Karolu Goduli. W swojej historii, poza funkcją przemysłową, pełnił wielokrotnie rolę sceny dla wydarzeń kulturalnych, takich jak koncerty czy spektakle.

22. Zabytkowy szyb górniczy „Krystyna”, ul. Zabrzańska 7 (obiekt prywatny). Dominująca nad południową częścią miasta, 57-metrowa wieża szybu „Krystyna” nieistniejącej już kopalni węgla kamiennego „Szombierki” powstała w 1928 r. i wpisała się na stałe w przemysłową historię miasta. Elewacja obiektu została wyłożona czerwonym klinkierem, a kształt nawiązuje do górniczego młota.

23. Wieża ciśnień, ul. Oświęcimska. Zbudowana w jednym z najwyższych punktów miasta konstrukcja, widoczna z niemal każdego miejsca w Bytomiu. Ciekawy przykład architektury technicznej w stylu modernistycznym. Od 1936 roku wieża służyła utrzymaniu stałego ciśnienia wody w sieci oraz stanowiła rezerwowy zbiornik. Wysokość wieży wynosi 144 m, zbiornik może pomieścić 1000 m³ wody.

24. Żabie Doły. Wyjątkowe w skali Górnego Śląska bogactwo fauny i flory. Liczne mniejsze i większe zbiorniki wodne to raj dla płazów i owadów, ale przede wszystkim ptaków. Bączki, bażanty, perkozy to tylko niektóre warte uwagi gatunki. Gniazduje tu aż 129 gatunków. Trudno uwierzyć, ale ten zespół przyrodniczo-krajobrazowy przypominający mikropojezierz powstał na dawnych terenach eksploatacji górniczej i działalności hutnictwa. Tu zwyciężyła przyroda.

25. Sport Dolina, ul. Blachówka 94 (obiekt prywatny). Zimą to świetne miejsce na narciarskie i snowboardowe wyczyny na stoku. Latem można stąd wyruszyć na leśne ścieżki rezerwatu Segiet czy do punktów widokowych nad kamieniołomem Blachówka. Na terenie ośrodka znajduje się wypożyczalnia sprzętu narciarskiego, restauracja, plac zabaw dla dzieci, parking.

26. Rezerwat przyrody Segiet. W tym cichym i spokojnym dziś miejscu, gdzie korony strzelistych 200-letnich buków tworzą efekt katedry, kiedyś wrzała praca gwarków w kopalnianych wyrobiskach. Pozostały dziś po nich liczne zapadliska i leje. Idąc doliną potoku nad leśnymi stawami, dojdziemy do niezwykle urokliwych punktów widokowych nad kamieniołomem Blachówka. Wyjątkowy pogórniczny krajobraz Srebrnej Góry (347 m n.p.m.) wraz z innymi dobrami po kopalni srebra znajduje się na liście światowego dziedzictwa UNESCO. Atrakcyjność tych terenów podnosi bliskie sąsiedztwo Podziemi Tarnogórsko-Bytomskich.